

Jungtinių Tautų Seimas Svarsto Sirijos Skundą

Sovietų Kariuomenė Sutraukiama Prie Turkijos Sienos; Sirija Skundėsi, Kad Turkija Ruošia Puolimą; Jungtinių Tautų Seimas Nutarė Apsvarstyti Naramumą Sirijos-Turkijos Pasiėny; Saudi Arabų Karalius Siūlosi Tarpininkauti Tarp Sirijos Ir Turkijos.

Sovietų Rusijos pūčiamas karo pavojus Turkijos ir Sirijos pasienyje pasiekė Jungtinių Tautų seimą. Per eitos savaitės gale buvo nutarta turkų ir Sirijos nesusi-pratimą apsvarstyti J. T. seime. Diskusijos tuo klausimu prasidės šį antradienį.

Skundą J. T. seime iškėlė Sirija, kuri tvirtina, kad turkai sutraukę savo kariuomenę Sirijos pasienyje ir "bet kurią valandą" gali prasidėti ginkluotas susirėmimas. Sovietų Rusija tariamą "pavojų" Sirijai jau antra savaitė pūčia ir varo didelę propagandą prieš Ameriką, kuri būk tai "stumia" turkus į karą prieš Siriją.

Turkija skelbia, kad ji neturi nė mažiausio noro pulti Siriją, o jos kariuomenė daro rudens manevrus ir daro juos ten, kur ji nori savo teritorijoj. Bet turkai nurodo, kad paskutinėmis dienomis Sovietų Rusija pradėjo koncentruoti savo karo pajėgas prie Turkijos sienų ir turkai jai žada atkreipti J. T. seimo dėmesį.

J. T. seimas greičiausiai paskirs komisiją, kuri vyks ištirti padėtį prie Turkijos ir Sirijos sienos, o gal pasidairys ir Turkijos - Rusijos pasieniuose.

Triukšmas dėl "pavojaus" Sirijai rusų pūčiamas ir dabar visi bolševikiški kraštai skelbia savo "solidarumą" su Sirija ir protestuoja prieš... Amerikos agresingumą. Atrodo, kad Maskva nori išpūsti didelį burbulą iš pavojaus Sirijai ir paskui jį girsis, kad jos galybė išgelbėjo taiką Viduriniuose Rytuose.

Amerika pakartotinai įspėjo Rusiją palikti Turkiją ramybėje, nes Turkija yra Amerikos sąjungininkas ir jei rusai ją užpultų, turkai nebūtų palikti vieni gintis prieš Rusiją.

Maskva jau seniai ruošiasi Sirijos klausimą išpūsti. Kai vasarą anglų socialistų vadas Aneurin Bevan lankėsi Rusijoje, Chruščiovas jam pasakojo, jog Sirijos politiniai emigrantai spiečiasi Turkijoje ir nori padaryti perversmą Sirijoj. Chruščiovas grasino, kad Rusija neleis niekam nuversti dabartinės Sirijos valdžios.

Aneurin Bevan, grįžęs iš Rusijos nusprendė, kad turint reikalą su tokia agresinga Sovietų vadovybe Anglijai būtų pavojinga vienašališkai atsisakyti nuo vandenilio bombų gaminimo.

Todėl anglų Darbo Partijos suvažiavime A. Bevan pasisakė už partijos vienybę ir su visa partija stoja už tai, kad Anglija neatsisakytų vienašališkai nuo atominių ginklų. Chruščiovas tikėjosi, kad Aneurin Bevan padės Maskvai rėkauti apie "pavojų Sirijai", bet A. Bevan padarė visai kitokias išvadas ir skelbia dabar apie rusų jau seniai ruošiamą triukšmą dėl Sirijos. Diktatoriai Maskvoje sąmoningai nutarė sukelti didelį triukšmą dėl Sirijos, parodyti savo karingumą ir pasidaryti sau politinio kapitalo iš "taikos išlaikymo".

Kai kurie pranešimai sako, jog Saudi Arabijos karalius siūlosi tarpininkauti tarp Turkijos ir Sirijos, kad tarp tų valstybių nekiltų karas, bet ta žinia dar nėra patvirtinta.

"Karas prieš Siriją" Vakaruose nekelia jokio didesnio susirūpinimo, nes čia niekas nelaikia, kad turkai puls Siriją. Bet Sovietų Rusijoj dėl to keliamas didžiausias rikšmas, lyg tarsi karo pavojus būtų labai rimtas.

Anglų Karalienė Baigė Lankymąsi

Anglijos karalienė Elzbieta Antroji šį pirmadienį lankosi New Yorke ir po to išvyksta namo. Šešias dienas ji su savo vyru lankėsi Amerikoje ir buvo prezidento D. D. Eisenhowerio viešnia. Tarp visokių iškilmių ir vaišių karalienė su vyru apžiūrino Amerikos įdomybes, dalyvavo sporto rungtyne, lankė pirmųjų kolonistų muzėjų ir t. t.

New Yorkas karalienę pasitiko su dideliu triukšmu ir ten buvo paskutinė jos diena Amerikoje. Karalienės apsilankymas sustiprino draugiškus ir giminystės ryšius tarp Amerikos ir Anglijos. Spauda praneša, kad karalienė pakvietusi prezidentą Eisenhowerį kitais metais aplankyti Angliją.

EGIPTAS NUTEISE 11 OPOZICIONIERIŲ

Egipto teismas pasmerkė 11 opozicijos žmonių, buvusių valdžios narių ir karisčių už tariamą slaptą susitarimą nužudyti prezidentą diktatorių Nasserį. Kai kurie kaltinamieji gavo 15 metų kalėjimo už opoziciją diktatoriui.

KARALIENĖ ELZBIETA II VAŽIUOJA SU EISENHOWERIU

Iš pirmadienio į antradienį Anglijos karalienė Elzbieta II su savo vyru princu Filipu aplaido Ameriką, kurioj jie svečiavosi 6 dienas. Čia matome karalienę ir prezidentą Eisenhowerį važiuojant iš Washingtono aerodromo į Baltuosius rūmus. Apačioje ji sveikina aerodrome su garbės sargyba.

Adenauer Ir Tito Nutraukė Santykius

Vakarinė Vokietijos vyriausybė nutraukė diplomatinis santykius su Jugoslavija. Vokietija tuo būdu pareiškė savo protestą prieš tai, kad Jugoslavija pripažino rytinės Vokietijos vyriausybę ir sudarė su ja prekybos sutartį.

Iki šioliai Jugoslavijos Tito nebuvo pripažinęs rytinės Vokietijos bolševikiško režimo ir buvo susitaręs su Adenauerio vyriausybe dėl reparacijų ir dėl prekybos santykių.

Vokietija nutraukė santykius su Tito režimu su Amerikos pritarmu. Dabar ir Amerika iš naujo perkartinėja savo santykius su Jugoslavija ir greičiausiai nebeduos Jugoslavijai jokios paramos, nes Tito vėl susibičiuliavo su Maskva ir tarptautinėj politikoj visur remia Maskvą.

Rusų Sputnikas Vis Dar Keliauja

Rusiskas dirbtinis mėnulis vis dar keliauja aplink žemę, bet spauda apie jį mažiau bėrašo. Net pačioj Rusijoj žinios apie gresiantį "karo pavojų" Sirijoje nusmėlė "sputniko" keiionę aplink žemę.

Bet astronomai įvairiose šalyse atsidėję seka dirbtinio mėnulio kelionę, o daugelis žmonių dabar turi naują "hobby" — jie bando patirti dirbtinį mėnulį rytais ir vakarais, kada tas žemės naujausias palydovas yra matomas nuoga akimi ar per paprastus žiūrovus.

Bolševikų ALDDL Buržujų Agentūra

Bolševikų "Laisvė" rėksiningai skelbia, kad generalinis prokuroras Brownell pripažino, jog Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugija nėra subversyvi organizacija. Tai reiškia, kad pats generalinis prokuroras pripažino, jog "literatūra" yra ištikima kapitalizmo tarnaitė ir tarnauja "vienamei ir šėryrai" buržuazijai.

Kai A.L.D.L.D. buvo paskelbta subversyve, daugelis žmonių iš jos bėgo, o dabar visi ištikimieji komunistai iš jos pradeda bėgti, nes pats generalinis prokuroras pripažino, kad revoliucinės dvasios joje nėra ne pauostyti. Panašus likimas ištiko ir L.D.S., jis irgi jau "košer".

ATVYKO PASITARTI

Anglijos ministeris pirmininkas Harold MacMillan atvyko į Washingtoną tartis įvairiais opiais šių dienų reikalus, kurių abiem valstybėm netrūksta.

Amerika Sekė Rusų Raketų Pažangą

Savaitraštis "Aviation Week" praneša, kad Amerika turi Turkijoj stiprią radarinę stotį, kuri sekė rusų raketų bandymus per pastūros Draugija nėra subversyvi organizacija. Tai reiškia, kad pats generalinis prokuroras pripažino, jog "literatūra" yra ištikima kapitalizmo tarnaitė ir tarnauja "vienamei ir šėryrai" buržuazijai.

Rusų raketų laidymo centras esąs Krasnoj Jar vietoje, 725 mylios nuo radarinės stoties Turkijoje prie Samsun miesto. Iš ten laidos raketos link Kizil Kum, 1,000 mylių atstume, ir link Vladivostoko 4,000 mylių atstume.

Laikraštis sakosi neišduodą jokios paslapties, nes rusai žina apie Amerikos radarinę stotį Turkijoj, tik Amerikos visuomenė to nežinanti.

SPALIO 27 DIENĄ TURKAI BALSUOJA

Spalio 27 d. Turkijoj renkamas šalies parlamentas. Iš visų kraštų Turkija mažiausiai jaudinasi dėl tariamo "karo" prieš Siriją. Rinkiminėj kovoj jokių skirtumų dėl krašto užsienių politikos nesigirdi. Visi turkai yra vieningi užsienių politikos klausimu.

Dėl užsienių ir ypač Rusijoj keliamo triukšmo, kad turkai "puls" Siriją, Turkijos valdžios atstovai sako, kad tai yra rusų pramanytas melas.

Anglijos Min. Pirmininkas Atvyksta Amerikon Tartis

MacMillan Tarsis Su Prezidentu Dėl Rusijos Ginklavimo; Bus Aptarta Vidurinių Rytų Maistis; Gal Bus Susitarta Subendrinti Abiejų Šalių Mokslininkų Darbą Atominių Ginklų Srityje.

Vežikų Unija Gal Nebus Pašalinta

ADF - CIO unijų vykdomoji taryba šią savaitę savo posėdyje svarstys, ką daryti su vežikų unija, kuri išsirinko savo pirmininku James Hoffą, unijų centro akyse netikusį vadą. Teismo patvarkymu J. Hoffa negalėjo užimti vežikų unijos pirmininko vietos ir galimas daiktas, kad teismas duos įsakymą, kad vežikų unija perrinktų savo vadovybę, o laikinai paskirs teismo patiktinius unijos reikalus tvarkyti.

Jei J. Hoffa negalės užimti unijos pirmininko vietos, tai gal ADF - CIO unijų centras nenutars vežikų uniją pašalinti iš bendrojo unijų centro ir lauks, kol ta unija galės išrinkti sau švarią vadovybę.

Demokratai Už Civiles Teises

Demokratų partijos patariamoji taryba pereiną savaitę iš dviejų kartų pasisakė dėl aktualijų dabar klausimų. Demokratai griežtai smerkia vyrausybę už jos apsilėidimą ar nesugebėjimą palaikyti krašto ginklavimąsi reikalingoj aukštumoj, kritikuoja valdžios ūkio politiką ir kartu griežtai pasisako už visų piliečių civilių teisių apsaugą.

Demokratų aiškus pasisakymas iš civilės teises (už negrų pilietines teises) rodo, jog pietinių demokratų įtaka partijos patariamoj taryboj yra sumažėjusi ir liberališkieji demokratai nemano eiti į kompromisus su savo partijos dešiniuoju sparnu dėl negrų teisių apsaugos.

Budapeštas Šiurpiai Mini Metines

Vengrijos sostinėje Budapešte rusų tankais pastatyta Kadaro vyriausybė sutelkė kariuomenę, policiją ir eibes komunistų šnipų, kad prižiūrėtų mieste tvarkos ir neleistų sostinės gyventojams demonstruoti minint pereiną metų žmonių sukilimą prieš komunistų valdžią ir prieš rusų okupaciją. Komunistų valdžia taip bijo demonstracijų ir riaušių, kad net nešiojimas gedulo ženklų draudžiamas.

Pernai spalio 23 d. rusų tankai pradėjo šaudyti į beginklę žmonių minią Budapešte ir žmonės griebėsi ginklo prieš okupantus.

Vos tik Anglijos karalienė grįš iš Amerikos, Anglijos ministerių, pirmininkas Harold MacMillan sės i lėktuvą ir atvyks Amerikon tartis su prezidentu Eisenhoweriu dėl įvairių klausimų. Antradienį anglų vadas išskrenda į Ameriką, o trečiadienį jis pradeda pasitarimus.

Anglų vado atsilankymą pagreitino Sovietų Rusijos pasisekimas apsiginkluoti raketinėmis bombomis, ką ypatingai išryškino rusų paleistas dirbtinis mėnulis. Jo atsilankymas buvo numatytas tik vasario mėnesį.

Anglų vadas išbus čia apie 4 dienas ir per tą laiką jis su prezidentu ir su valstybės sekretoriu aptars visus abiem šalim rūpimus klausimus. Pasitarimų programa neskelbiama, jei toki ir yra išdirbta. Bet spauda spėja, kad pirmoje pasitarimų vietoje bus rusų apsiginklavimas raketinėmis tolimo skridimo bombomis ir Maskvos karingumas Viduriniuose Rytuose. Tie du klausimai, jei dėl jų bus susitarta, paskui dar turės būti aptariamai su kitais Amerikos ir Anglijos sąjungininkais.

Anglija jau seniai atstovavo nuomone, kad Amerika padarė klaidą, kai po karo nutraukė visokius ryšius tarp Amerikos ir Anglijos bei Kanados mokslininkų atominės energijos tyrinėjimo srityje. Laukiama, kad anglai ir vėl pasiūlys subendrinti mokslininkų darbą, kad anglų laimėjimas galeitų pasinaudoti Amerikos mokslininkais, o Amerikos mokslininkų atradimai būtų prienami anglų mokslininkams. Tuo būdu būtų sutaupyta daug laiko ir išlaidų.

Anglai sako, kad MacMillan neprašys Amerikos paskolos ar ūkiškos paramos, bet nėra abejonės, jog ir anglų ūkiškos bėdos bus aptartos.

PRANCŪZIJA DAR VIS BE VYRIAUSYBĖS

Prancūzijos vyriausybės krizė vis dar tęsiasi. Prezidentas Coty jau tarėsi su veik visų partijų vadais, jau buvo paskyręs A. Pinay ministrų pirmininku, bet parlamentas jo nepatvirtino. Šią savaitę krikščionių demokratų vadas R. Schuman buvo pasiūlytas būti vyriausybės vadu, bet atsisakė. Vyriausybės sudarymo kadrilius tęsiasi.

Pasikalbėjimas Maikio su Tėvu

—Gut morning, Maik!
—Labas rytas, tėve! Ar nori daugiau žinoti apie Amerikos indėnus?
—Šur, kad noriu. Percitą sykį tu žadėjai man šią savaitę paaiškinti, kaip jie padarė Meksikoj kokią ten cibulizaciją: ar aš norėčiau žinoti, kokia pas juos buvo valdžia? Ar buvo pas juos koks tautos vadas, generolas?

—Kiekviena jų gentis, tėve, turėjo viršininką, kuris sprendė jos narių reikalus. Dabar jie jau demokratiškiau susitvarke: vietoj vieno viršininko, reikalus tvarko taryba. Taip jie dabar tvarkosi rezervatuose.

—O kas yra ta Meksikos cibulizacija?

—Ne "cibulizacija", tėve, bet civilizacija.

—Nu, tai ką ji reiškia?

—Civilizacija, tėve, reiškia organizuotos ir tvarkingos žmonių draugijos stovį. Civilizacija prasideda, kai žmonės išmoksta rašyti, vartoti metalą, dirbti žemę, auginti namie gyvulius, statyti namus, siūti drapanas ir taip toliau. Tokią civilizaciją indėnai buvo sukūrę dabartinės Meksikos plote.

—O kur ta civilizacija yra dabar? Ar meksikonai ją išnaikino?

—Dabartiniai meksikiečiai, tėve, daugumoje yra anų indėnų ainiai. Atėjusiai ispanai sudaro nedidelę Meksikos gyventojų dalį. Ir pats Meksikos vardas yra ra tu indėnų kilmės, būtent išvestas iš jų dievo Meksito vardo. Taigi aišku, kad jų civilizacija nebuvo išnaikinta; ji tik pakitėjo, pakilo aukščiau, kai ispanai Meksiką užkariavo.

—O kada tas civilizacijos biznis tenai prasidėjo, vaikelke?

—Yra spėjama, tėve, kad pirmutinė indėnų valstybė tenai įsikūrė apie 430 metų prieš Kristaus gimimą. Ją buvo įkūrę toltekų giminės indėnai. Toltakai buvo sukūrę gana aukštą civilizaciją ir ji išgyveno apie 1,100 metų. Tuomet atėjo iš šiaurės apie 2,000,000 aztekų giminės indėnų ir tą toltekų valstybę užkariavo. Nuo to laiko prasidėjo vadinamoji aztekų civilizacija Meksikoje. Ji apėmė visą vidurinės Amerikos šiaurę ir siekė

nuo Atlanto iki Pacifiko.

—Tai beveik taip kaip mūsų Lietuva, Maiki, kuri prie Vytauto siekė nuo Baltųjų iki Juodųjų marių.

—Kai kuriais žvilgsniais, tėve, aztekų civilizacija buvo pažengusi dar toliau, negu Lietuvos. Pavyzdžiui, aztekai turėjo pasistatę didelius miestus, didingus rūmus, šventovių ir pilių, kurių griuvėsiai ir šiandien stebina svetimsalius. Aztekai įkūrė ir dabartinį Meksikos miestą, kurį jie vadindavo Tenochtitlan vardu. Jų valstybė buvo didžiausia politinė galybė visoj Amerikoje. Jie turėjo ir savo raštą, ko Vytauto Lietuva neturėjo. Kai 16-tojo šimtmečio pradžioje Meksikon išiveržė Cortezo vadovaujami ispanai, tai aztekų sostinė Tenochtitlan turėjo apie 200,000 gyventojų, o nepriklausomoje Lietuvoje nebuvo nė vieno tokio didelio miesto. Aztekai turėjo suorganizavę net ir valstybinį pastą, kuris palaikydavo susisiekimą valstybės viduje ir su kitais indėnais. Jie mokėjo dirbti žemę, augino tometais, kornus, medvilnę, tabaką ir kitokius dalykus.

—Tai tu rokuoji, kad šitie indijonai stovėjo aukščiau dar ir už mūsų tautą, ar ne?

—Ne visais žvilgsniais, tėve. Žmoniškumo žvilgsniu jie stovėjo labai žemai, buvo labai žiaurūs, kraugeringi ir labai religingi. Jų vyriausias dievas vadinosi Huitzilopostli, kurio garbei jie aukodavo gyvus žmones, ypač karo belaisvius. Sakoma, kad jo stovykla buvo su keturiais ragais ir išsižiojusiais nasrais. Jo viduriose degdavo ugnis, kurios dūmai ir liepsna išeidavo per nesrus.

—Ar dabar jie to jau nebedaro?

—Ne, tėve, ispanai aztekų dievus išgriovė.

—O kaip ispanai tuos indijonus užvajavo?

—Ispanai užkariavo aztekų geresniais ginklais, tėve. Jie įsiveržė Meksikon 1519 metais ir puolė Meksikos sostinę. Jiems vadovavo Cortez. Aztekų karalius, Montezuma Antrasis, nutarė Cortezui pasiduoti. Bet miesto gyventojai tam pasipriešino; jie sukilo, savo

Amerikos geležinkeliai skuba

Kai važiuodami traukiniu stebime, kaip žvalus, lengvasparnis lėktuvas sparčiai lenkia plieno bėgiais traukinius vagonus, dažnam ateina galvon mintis: ar šioje pažangos gadyne geležinkeliai nebus jau pasenusi susisiekimo priemonė? Juk dabar galima lėktuvu pasiekti Čikagą iš New Yorko per ketvertą valandų, kai vagonė reikia sėdint trinti net 17 val. Ir tai beveik už tuos pačius pinigus. Iš šalies žiūrint, net Amerikos geležinkeliai, bene patys moderniausi visam pasaulyje, kur greitieji traukiniai nubėga per valandą po 70 mylių, ne kiek labai pralenkia automobilių.

Klystų betgi tas, kuris manytų, kad geležinkeliai "snaudžia". Va keletas žinučių apie tai, kas dabar daroma geležinkelių sumoderninimui šiame krašte.

Du žmonės tvarko visą liniją

Viena "greitųjų" bendrovių Amerikoje yra New York Central. Jau pernai metais jos prezidentas Perlman, paspausdamas jungiklio rankeną, paleido dirbti naujai pertvarkytą geležinkelio liniją, kuri jungia Clevelandą su Buffalo. Ta 164 mylių ilgio linija yra taip naujoviškai įrengta, kad bus pavyzdžiu ir kitoms. Kas joje naujo? Nauja yra tas, kad visą linijos judėjimą tvarko tik du žmonės, sėdį Erio stotyje vienoje patalpoje prieš lentas, kuriose yra šimtai migtukų ir dešimtimis signalinių, visokiomis spalvomis šviesų. Erio yra vidurinė linijos tarp Clevelando ir Buffalo, ir vienas tarnautojų tvarko

karalių užmušę, o jo sostan pasodino karalienę ir nutarė ispanams priešintis. Cortez gavo daugiau kareivių ir miestą apgulė. Miestas laikėsi 70 dienų, bet maistas išsibaigė ir apie 100,000 aztekų išmirė nuo bado. Likusieji aztekai ispanams pasidavė. Ispanijos karalius paskyrė Cortezą tos šalies gubernatorium ir pavadino ją Naująja Ispanija. Taip pasibaigė aztekų valstybė ir prasidėjo ispanų viešpatavimas vidurinėje Amerikoje.

—Ar tai jau bus visa istorija apie Amerikos indijonus?

—Ne, tėve, toli ne visa. Prieš aztekų gadyne vidurinėje Amerikoje buvo dar mavy imperija. Ji prasidėjo apie 1,500 metų prieš Kristų ir tęsėsi per 2,000 metų, bet po to susmuko. Mayų giminės indėnų šiandien yra Guatemaloje, Meksikoje ir kitur. Toliau į pietus buvo trečia raudonodžių civilizacija. Ją buvo sukūrę incai apie 1,200 metus. Ji buvo apėmusi tuos Pietų Amerikos plotus, kur dabar yra Peruvija, Bolivija ir Čili. Bet ispanai padarė galą ir inkams. Apie buvusią jų civilizaciją dabar byloja tik tai likę jos rūmų, šventovių ir pilių griuvėsiai. Bet jei tėvas nori apie indėnus žinoti daugiau, tai nusipirk knygą "Amerikos Idomybės", kurią šiomis dienomis išleido "Keleivis". Iš jos sužinosi tikrai idomų dalykų. Ji kainuoja tik 75 centus.

—Okei, Maik, gerai kad pasakei. Nors senatvė reikią pažinti Ameriką.

vieną linijos galą, antrąs kitą. Elektroniniais aparatais jie susiriša su linijoje judančiais traukiniais ir per juos duoda mašinistams visus reikalingus parėdymus, kaip jie turi traukinį važiuoti. Jau dabar ruošiami įrenginiai, kurių pagalba judėjimą tvarkas tarnautojas galės viską matyti, kas linijoje darosi.

Kai judėjimo tvarkymas pasidarė galimas iš vienos vietos, kalbamoj geležinkelio linijoje vieton anksčiau buvusių keturių bėgių dabar palikta tik du: po vieną kiekvienai kryptčiai. Ir vis tik judėjimas šioj linijoje dar padidėjo. Kad to būtų galima pasiekti, kiekvienoje bėgiuose ir kas septinta mylia yra įrengti tinkamo ilgio atsikojimai. Jei tais pačiais bėgiais priešakyje rieda grioždis ir "negreitas" krovinių traukinys, o ji iš užpakalio vėjasi greitas, judėjimo tvarkytojas per aparatą įsako greitojo mašinistui, kad jis, suderinęs savojo traukinio greitį su jam kelia užstojusiu kroviniu, išsoktų į artimiausį atsikojimą ir per jį "griozdą" aplenktų. Greitąjį į atsikojimą perveda judėjimo tvarkytojas tinkamo migtuvo paspaudimu.

Važiuos vienas prieš kitą ir nesusidurs

Judėjimo tvarkytojas gali leisti du traukinius vieną prieš kitą tais pačiais bėgiais. Kad jie nesusidurtų kaktomis, gretini bėgiai per tam tikrus atstumus yra sujungti pervedimais. Juos panaudodamas, judėjimo tvarkytojas tinkamu momentu perveda vieną traukinį į gretimus bėgius, nemažindamas jų greičio. Tie greičiai dabar padidėjo. Krovinių traukinys daro dabar per valandą 60 mylių ir greitieji daugiau 80 mylių, kai reikia dar ir paspausdami. New York Central ir Pennsylvania bendrovės jau ilgesnį laiką daro bandymų statyti labiau prištūpusius prie žemės vagonus, norėdamos pasiekti traukinių greičio iki 100 mylių per valandą.

Geležinkelių kompanijos visai nesisiečia, kad lėktuvai gali joms atimti keleivius. Pagaliau jų dalį tepasiima. Visų savo pajamų 90% geležinkeliai gauna iš krovinių transporto ir tik 10% iš keleivinių traukinių. Už tuos keleivinius traukinius kompanijos turi net

primokėti. Dėl to didžiausios jų pastangos skiriamos papiginti krovinių vežiojimui. Daug išlaidų tenka geležinkeliams daryti, suskirstant traukinių vagonus didžioje stotyse pagal jų paskyrimo vietą. Dažnam ir mūsų teko stebėti, kaip "mazgo" stotyse krovinių traukiniai valandomis esti stumdomi stoties bėgiais, kad atiduotų į šonines linijas joms priklausomus vagonus. Daug gaisto ir daug apmokamo darbo.

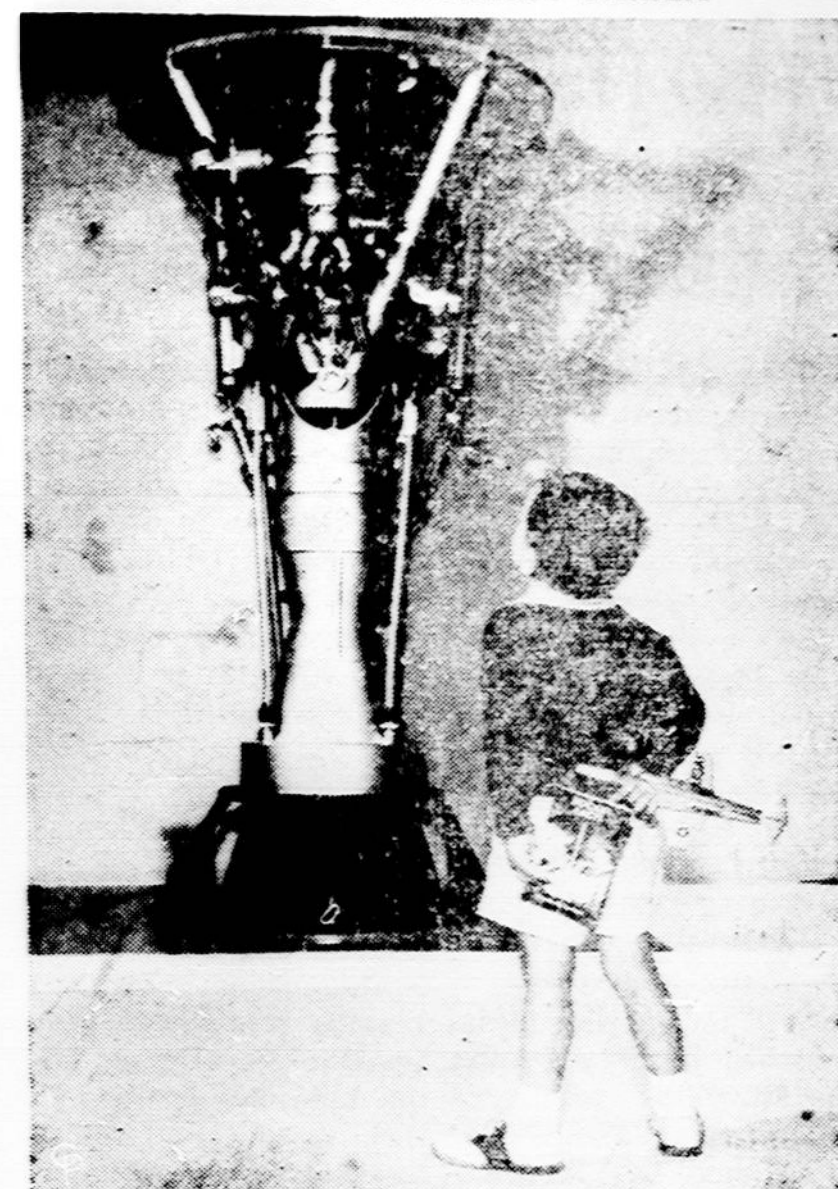
Krovinių stoty tik automatai

Chicago, Rock Island, Pacific geležinkelių bendrovės prezidentas D. Jenks drįso net taip pasisakyti: "Jei federalinė vyriausybė ir darbininkų unijos nekistų mums pagaliau tarp kojų, mes jau šiandien galėtum suautomatinti visą traukinių judėjimą". Ir kad D. Jenks nekalba tuščių žodžių, tai patvirtina

Pennsylvania bendrovės nutarimas visiškai suautomatinti krovinių stoties darbą Pittsburgo. Tas suautomatinimas turi kainuoti kompanijai apie 35 milijonai dolerių, už tai stotį tvarkys vien automatai. Automatą nuves reikalingą vagoną į jam skirtus bėgius ir prikabins prie reikalingo traukinio. Prikabinamas, neleis vagonams smarkiai daužytis kaktomis, tinkamai reguliuodamas jų greitį susitikimo momentu. Elektroninės svarstyklės tiksliai nustatys vagono svorį. Tas visas automatų tvarkomas darbas vyks daug sparčiau, kaip žmonių daromas, ir Pittsburgo stotis numato kasdien sutvarkyti po 9,000 vagonų, panaudodama tik labai nedidelį žmonių skaičių. Galutinėje išvadoje krovinių transportas bus tuo būdu papigintas ir pagreitinatas.

Neužmiršta tobulinti ir paties kelio aptarnavimą. Važiudami traukiniu, mes visą laiką girdime vagonus "grojant" bėgių sudurimuose. Tai dėl to, kad bėgiai yra trumpi, ir jų sudurimuose vagono ratai vis atsitrenkia. Geležinkelių bendrovės ta muziką brangiai kainuoja, nes bėgių sujungimui reikia ir medžiagos ir darbo, o be to jie reikia visą laiką patikrinti. Pasiliosavę sujungimas gali būti traukinio katastrofos priežastis. Santa Fe kompanija mano gaminti bėgius 400 metų ilgio, ir jei tas bus padaryta, beveik nebegirdėsime ratų šnekos, su mažes klajimo ir priežiūros išlaidos. Pagaliau technikos pažanga žada numarinti kelio meisterį ir jo padėjėjus.

BŪSIANTIS INŽINIERIUS STEBISI

Penkerių metų John Kirby, laikydamas rankose lėktuvo modelį, nustebs žiūri į naują raketinį motorą, kuris skirtas Amerikos dirbtiniam mėnului pirmą kartą išsauti.

Jau ir dabar daugelis geležinkelių turi mašinas—automatus, kurios patikrina bėgių sudurimų varžtus ir juos pakeičia, kur reikia pamušą pabėgius ir išlygina bėgių sudurimų nelygumus, kartu dabodamos, kad pačios nepatektų po traukinį. Surasta priemonių pailginti medinių pabėgių amžių nuo 10 iki 30 metų.

Dirbs vien mašinos ir kitur

Amerikos geležinkelių žinovai teigia, kad nepraeis ir 10-ies metų, kaip geležinkeliai persitvarkys nebeatpaštamai, pakeisdami žmogų darbe automatais. Pokariniais metais Amerikos geležinkeliams sumoderninti išleista 12 milijardų dolerių. Per ateinančius 10 metų numatoma išleisti dar 20 mil. Tačiau visas tas naujenybes gali įgyvendinti tik tokie turtingi kraštai kaip Amerika ir tik tais atsitikimais, jei tas apsimoka. Amerikos milžiniško pajėgumo ūkis tikrai pajėgs tai daryti, o Ameriką pasekdami, modernins pagal galimybę savo geležinkelius ir kiti pasaulio kraštai. Pasaulio varžybose — kaip dideliu automobilių kelyje, niekas nenori būti paskutinis.

J. K.

MIAMI, FLA.

Laikas pabusti

Turime čia Balfro skyrių, bet jis miega. Jau artinasi žiema, geriausias laikas mūsų sąlygose savo veikimą iš-

Kaimietis

JAU RUOSIAMAS SPAUDAI

KELEIVIO KALENDORIUS

1958 metams

Kviečiame užsisakyti mūsų kalendorių 1958 metams. Kalendoriuje bus apie 100 puslapių visokių skaitymų ir plati kalendorinė dalis. Kalendoriuje bus įvairių informacijų, naudingų patarimų, eilių, juokų, atsiminimų ir kitokių idomų ir naudingų dalykų.

Nežiūrint kad viskas brangsta, "Keleivio" kalendoriaus kaina lieka ta pati—50 centų. Prašome jį užsisakyti. Užsakymus ir pinigus prašome siųsti šiuo adresu:

"KELEIVIS"

636 East Broadway

So. Boston 27, Mass.

PIRMOJI "SPUTNIKO" NUOTRAUKA

Tai pirmoji sovietinio dirbtinio mėnulio — sputniko nuotrauka. Dešinėje baltas taškas, tai raketos, kuri mėnulį išstūmė į kelį šimtų mylių aukštį ir dabar atsiskyrusi nuo jo lekia aplink žemę. Kairėje pats dirbtinis mėnulis.

MOTERŲ SKYRIUS

Kalėjime lygios teisės

Kai skaičiuojami kraštai. Pagal "taškų sistemą" iš kuriuose moterys turi tokias pat teises, kaip vyrai, tai jį taškų skaičiavimas ir Sovietų Sąjunga. Ir tikrai ten moterys net per daug "sulygintos" su vyrais, nes ten joms tenka dirbti tokie sunkūs darbai, kurie kituose kraštuose moterims yra įstatymais griežtai uždrausti. Kas šiandien nuvažiuoja į Sovietų Sąjungą, ar kitus komunistų valdomus kraštus, tas tą faktą patvirtina — visur prie sunkiausių darbų maitai moteris.

Moterys ten ne tik sunkiai dirba, bet ir j kalėjimus, darbo stovyklas grūdamos kaip ir vyrai už niekus ir be pasigailėjimo ten kankinamos.

Štai kaip "Darbininkų Balse" Nr. 9 rašo R. Gija apie komunistų valdomos Vokietijos dalies vieną moterų darbo stovyklą:

"Kad kiek suprustume priv. darbų reikšmę valstybinio kapitalizmo ūkyje, stabtelsime ties moterų sunk. darbų kalėjimu Hohenhecke, R. Vokietijoje. Kalėjimas sudaro "liaudžiai priklausančios" įmonės "Planet" skyrių Eppendorfe. Įmonė yra pasižymėjusi gatavų drabužių gamyboje rytų zonoje.

"Šios įmonės siuvyklose dirba trim pamainom 600 moterų, politinių kalinių.

SKAITYKITE

Vertingas Knygas

SOCIALIZMO TEORIJA. Trumpai ir aiškiai parodo, kaip keitėsi visuomenės santvarka ir kodėl ji dar keisis. Kaina25c

SENAS KAREIVIS MATUTUIS. Parašė Jurgis Jankus. Pasakojimas apie nepaprastą žemaitį, kuris daug nuostabių dalykų padarė, tik nepadarė vieno, kurį tikrai turėjo padaryti. 237 psl. Kaina \$3.

LENGVAS BUDAS ISMOKTI ANGLISKAI. Geriausias vadovėlis pradedantiems angliskai mokytis: duoda ištarimą, angliskus pasiskalbėjimus. Kaina75c

NAUJA VALGIŲ KNYGA. M. Michelsoneris parašė; 250 įvairių receptų, 132 psl. Kaina\$1.25

CEZARIS. Miro Jelusio romano, vertė A. K. Puida, pirmoji dalis, 188 puslapiai, kaina\$2

CEZARIS. Miro Jelusio romano, vertė A. K. Puida. Antroji dalis, 211 psl. Kaina\$2.

CEZARIS. Miro Jelusio romano, vertė A. K. Puida. Trečioji dalis, 176 psl. Kaina\$2.

MILŽINO PAUKŠTĖ. Balio Sruogos trilogijos kronika, 173 pusl., didelės formatos, gera popieria. Kaina\$2.50

APIE LAIKĄ IR ŽMONES. Poeto J. Anščio atsiminimai apie Binkį, Miskinį, Tumą, Savikį, Girą ir kt. 249 pusl. Kaina\$2.50

MIRUSIOS SIELOS. M. Gogolio svarbiausias veikalas, išvertė M. Mikšinis. 290 pusl. Kaina\$3.25

POPIEŽIAI IR LIETUVA. Kunigo M. Valadkos parašyta knyga, 250 pusl. Kaina\$2.50

ŽEMAITIS RASTAI. Garšiosios mūsų rašytojos pirmojo karo metu Amerikoje parašyti vaizdeliai su rašytojos paveikslu. 128 puslapiai, kaina\$5.00

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS PINIGAI. Jono K. Kario, 160 pusl., 225 psl., gerame popierėje. Kaina\$5.00

A KISS IN THE DARK. J. Jazminio angli kalba sodrus vaizdeliai, 150 pusl. Kaina\$2.50

LIETUVIŲ KALBOS GRAMATIKA. Parašė Dr. D. Pila. Pritaikinta Amerikos lietuviams. 144 puslapiai, kaina\$1.00

JUOZAS STALINAS. arba kaip Kaukazo razbaininkas buvo pasidarys Rusijos diktatoriumi. Kaina25c

KODEL AS NETIKIU Į DIEVĄ. Pilna argumentų, kurie visiems įdomūs. Kaina20c

ATLAIDU PAVESY. P. Abelio romanas iš žemaičių kalvarijos praeities. Kietas viršelais, 467 puslapiai, kaina\$4

PABUCIAVIMAS. parašė J. Grūžas, novelių rinkinys, 155 psl. Kaina\$1.50

TAVO KELIAS Į SOCIALIZMĄ. Parašė Leonas Blumas. Trumpas socializmo aiškinimas. Kaina 25c.

DEMOKRATINIO SOCIALIZMO PRADAI. Populiari ir naudinga knyga šių dienų klausimams suprant. Kaina50c

SOCIALIZMAS IR RELIGIJA. Parašė E. Vandervelde, vertė Vardūnas. Kaina10c

LIETUVIŲ KALBOS ISTORIJA. Dr. P. Joniko pirmasis ir vienintelis šiuo klausimu veikalas. Kaina\$3.00

TIKRA TEISYBĖ APIE SOVIETŲ RUSIJĄ. arba komunistų diktatoria faktų šviesoje. Trumpa holšeigių istorija ir valdymo praktika. Labai daug medžiagos. 96 puslapiai, kaina50c

AR ROMOS POPIEŽIUS YRA KRISTAUS VIETININKAS? Parašė kun. M. Valadka. Svarbiu kiekvienam perskaityti. Kaina \$1.20

SOCIALDEMOKRATIJĄ IR BOLSĖVIZMĄ. Pagal K. Kausk naujausiomis žiniomis papildyta tuo klausimu knygtė. Kaina25c

KOKIUS DIEVUS ŽMONES GARBINO SENOVĖJE. Dievų yra visokių įvairiuose kraštuose ir įvairiuose laikuose dievai buvo kitokie. Kokie buvo senųjų lietuvių dievai? Kaina\$1.00

ŽEMAIČIŲ KRISTAS. P. Abelio parašytas istorinis romanas iš žemaičių krikšto laikų. Su kietais apdarais. Kaina\$3.50

VISUOTINAS TVANAS. Ar galėjo toks tvanas būti ir ką apie tai sako mokslas. Kaina25c

DEL LAISVOS LIETUVOS. Lietuvos socialdemokratų raštai dėl bolševikų okupacijos ir teroro Lietuvoje. Kaina25c

TIPELIS. parašė Pulgis Andriusis, juokingas romanas, 240 psl. Kietais viršelais. Kaina\$3.

PER KLAUSIŲ ULYTELE. parašė Ljudas Dovydenas, įdomi apysaka, 176 psl. Kaina\$2.20

Užsakymus ir pinigų prašome siųsti šiuo adresu:

KELEIVIS

636 East Broadway

So. Boston 27, Mass.

PIENO PARDAVĖJŲ MĖGIAMA SEIMA

Tai Paul Tremblay šeima iš Alma, Kanada, kuri per 10 metų susilaukė 17 vaikų. Iš jų šešiolika tebėra gyvi ir, žinoma, nemažai pieno išgeria. Viršuje vidury laikantis vaikas vyras yra tos šeimos geras draugas.

RUDENS DIENOS

Nuobodžios, pilkos slenka dienos
Be atmainos ir be vilties;
Aplinkui neprieteliai — sienos,
Lyg kad sargyba ant nakties.
O darbas, draugas kitada,
Dabar tik slėgianti našta.
Sirdy nei sopulio nei noro!
Nurimus glūdi tuštuma.
Ne tai lyg troškų gyno oro.
Ne tai pastogė svetima;
O nuo svajonių, nuo sapnų
Beliko pasakų senų.
Salin, šalin!... Ištiesęs ranką,
Tusčia, kas bėga, gražini!..
Rečiau vis spinduliai aplanką
Tolyn beskreija tekini!
O šaltas, purvinas vanduo
Už lango teska. Tai ruduo!

Maironis

\$25,000 RECEPTAS

Naktinė pamaina sunkiausia. Ji baigiasi šeštą rytą, bet gulti leidžiama tik po dviejų valandų. Tada kalinės krinta ant čiužinių, bet kojos šala, nes antklodės plonės. Dėl nuovargio negali tvirtai užmigti, nuo akordinio darbo dreba ir tempti sąnariai. Vos sumerkus akis, vėl skambina pietums, bet maža kas iš jų per nuovargį šį edalą valgo. Piauša troškuly, puola prie vandens, bet vanduo su chloro priemaisa nešvarus. Iki vakaro policija jas varžo. 19 val. galima atsigulti, bet 21 val. jau kelia į darbą. Sąnariai skauda, akys dega, kojos sunkios, bet vėl rikiuokis į eiles bei gretas ir, vos bepastovint ant kojų, marš į siuvyklas. Pertraukų metu valgoma sausa duona. Kalbėtis su nieku neleidžiama, juoktis taip pat ne — nebent įsakius. Taip praeina dienos, mėnesiai — metai. Amžina baimė, kad ką ne taip padarysi, kad nubaus, diskvalifikuos, apmėto viltis į artėjančią paleidimo dieną. Ir taip vyksta visur — Saksonijoje, Lietuvoje, Kazakstane ir tolimiausiose Rusijos vergijos užkampiuose. Valdžioms "aparaičių" gaudimas dėl to sakinės negriaužia. Biurokratai, lojčiomis, kaip ir visų ir savo aukštą neria na, e kaipas."

Kaip po planų viršijimo gamyba smuko, tuoj nutraukė kalinėms privilegijas, gauti leidimą ekstra laisvų parašyti, prireikė vėl 3 mėn. dirbti po 120% nustatytų normų.

Šį laimėjimą režimo džiaugsmui atnešė kalinės už sausą duoną, 30 gr. marmarino (sintetisko), 40 gr. dešros, 20 gr. cukraus, 30 gr. marmelado, 3 litro lieščių kopūstų sriubos su ne-luptom bulvėm ar 1/2 litro kruopienės pietums kasdien. Iki 1954 m. kalinėms leido gauti iš laisvės siuntinius, vėliau tai išbraukė.

Kaip ir visuose kalėjimuose, ir šiame sutinkamos po 8 - 10 metų kalinamos moterys, su sunkiai sužalota sveikata. Teoretiskai kiekvienos kalinės poilsui numatytos 7 - 8 val. laiko, tačiau praktiškai prižiūrėtojų armijos jį tai neatsižvelgia. Poilsis, o čia lauk pašto išdalinant, šaukia laisračių dalinti, maudytis, spintų kontrolės. Visa tai galima ir kitu metu atlikti, bet priežiūrai vadovaujanti policija kalines laiko politinėmis valkatomis, ne žmoneimis.

Darbo pamainos keičiamos pasavaičiui. Pirmą pamainą žadinama pusę ketvirtos, darbo pradžia — šeštą, pabaiga — 14 val. Bet po darbo poilsio neduodama, prasideda gainiojimas iš galo į galą, vienas potvarkis keičia kitą ir taip laikoma įtampoj. Niekas neturi teisės išsitiesti ant čiužinio, leisti sustingusiems sąnariams atlyžti.

DOSNI AUKA

Didelė "Keleivio" bičiulė Anelė Liutkuvienė iš Bridgewater, Mass., užsakė "Keleivį" trims Vokietijoje gyvenantiems asmenims, o taip pat po 3 egz. 1958 metų kalendoriaus ir "Amerikos Idomybių".

NAUJAS ADRESAS MŪŠŲ ATSTOVO ANGLIJOJ

"Keleivio" ir "Darbo" atstovo adresas panikeitė. Jis dabar yra toks: J. Venskūnas, 8 Stewart St., Bellshill - Mossend, Lanarshire, Scotland.

BALYS SRUOGA

Dievų miškas

(Tęsinys)

Šitaip pirmą naktį praleidę "Dievų miške", vėliau atlikę visus "ipilietinio formalumus", netekę savo drabužių ir avalynės ir apvilkti apauti kalinio "rūbais", išmokę iškilmingą katorgininko maršą, atsistoti ir sustingti prieš vyresnybę, taisyklingai nusiimti ir užsidėti kepurę, jie tapo "pilnateisiai pajūrio kurorto gyventojai". Sruogos žodžiais, "mazdaug po dviejų savaitių mes buvome į inteligentus jau visiškai nebe-panasūs. Aš su savo ūgiu 1.90 mt. nuo 96 kilogramų svorio nuvažiuau iki 67 kilogramų. Kiti mūsų vaikščiojo jau su praskeltomis galvomis, sutinusiomis blauzdomis, žaizdotomis šlaunimis, nuo mušimų pamėlynavusia nugarą, nuolat spingsincinomis nuo antausių ausimis, suraizytais veidais. Kojos visų buvo žaizdotos, kruvinos. Retas kuris vaikščiojo be pakel-tos temperatūros.

"Buvome jau išgyvenę katorgininkai, utelių nu-grauzti ir išmokę keiktis ne blogiau už senąją gvardiją. Tuomet pradėjo skirstyti į pastovias darbo komandas — į nuolatinį darbą".

Netrukus silpnesnieji jau pavirto į šešėlius, kuriuos Sruoga klipatomis vadina. Skaitykime ką jis rašo:

KLIPATŲ KLIPATOS

Iš ryto katorgininkai, po patikrinimo, rikiuojasi būriais ir traukia į darbą. Išėjimą prižiūri lagerio virš-ninkas su savo padėjėjais. Pro juos praeinant reikia nusiimti kepurę, rankos prie šlaunų priglausti, kad nesimataruotų, ir išsitempti, lyg tau už nugaros būtų stacia lenta prižiūsta.

Pirmieji eina įvairių amatininkų būreliai. Jie dirba pastogėje savo specialybės darbu, jie moka gauti ge-rešnią maistą, jie turi šokių tokių pašalinių pajamų. Jie, nors ir nuskurę, nors purvini, bet vis dėlto žmonės kaip žmonės.

Paskutinė išsijudina vadinama Waldkolonne—miško darbų komanda — medžiam kirsti, rastam tamptyti, kelmam rauti, žemėm nešioti, tai ir toliau. Darbas sunkus, šaltyje ir lietuje. Maistas pats prasciausias. Jokių pašalinių pajamų.

Didžiulė Waldkolonne suskirstyta šimtinėmis. Kiekvienos šimtinės priešaky eina kapas ir puskapis (capo ar Hilfscapo—darbų prižiūrėtojas ar jo pagalbininkas).

Kapai — žvalūs, apsukrūs, mitrūs vyrukai su raudonais raiščiais ant rankovių — nerias iš kailio, savo vergus bestramužydamai, kad jie iškilmingiau pro val-džią pražygiuotų. Vienus — aplos, apries, kitus —ko-jomis paspardys, trečius — antausiais apdalys, kitus vėl — pagaliu patvatys...

Visa tai dedasi valdžios akyse, visa tai rodo kapų rūpestingumą ir gerus norus, bet visa tai duoda nelabai kokių vaisių.

Sunku eiles išlyginti. Sunku žingsniai suvienodinti. Labai įvairi publika. Yra čia ir tvirtų vyrų, matyti, dar neseniai į lagerį pakliuvusių, kurie eina tvirtu žing-sniu, išdidžiai galvas aukstyn iškėlę. Bet didžioji dau-guma — vargani elgetos. Nuo bado ištję ar jau pa-purte veidai, sutinusios kojos. Kitas dar su klumpėm, kitas — ir visai be nieko, — kovo pabaigoj! Susikup-tinge, susilenkę... Ne vienas iš jų iš darbo aiškiai ne-begriž. Tikrai, vakare, kai ši kolona grįžta iš darbo, parsineša ji po keletą numirėlių — tris, penkis, aštuo-nis, dešimtį...

Rytmetį, visom kolonom išėjus į darbą, lagerio kie-me "iš kažkur" išlenda šmėklų minia. Keista ji tokia! Neina, bet slenka. Pamažu pamažėli, be jokio gar-so, nelyginant praskriejančio debesio šešėliai.

Slenka... kadaise, gal ne taip seniai, buvę žmo-nės. Turėję pastogę, namus, tėvus, seseris, brolius, gal žmoną, gal vaikus... Turėję Tėvynę, turėję — valią, laisvę, troškimus!

Slenka jie susikibę kits į kitą, vienas antrą palaikydami, vienas antru atsiremami. Niekas jų nebera-gina, niekas jų nebeuša. Jiems viskas pasauly jau: vis tiek pat.

Jų klumpės jau nebeslėpsi. Jie jau nebeturi jėgos kojai nuo žemės pakelti. Jie kojas velka žeme taip lė-tai, kad net čiuožimas mažai tesigirdi. Vieni ant krū-tinės nuknarinę galvą, kartais dar žvilgiodami į žemę, kartais — visai niekur nežiūrėdami.

Kiti — apsiblaususiomis ūkanotomis akimis dairosi aplinkui, nieko nematydami, nieko nesuprasdami, nie-ko nebeuorėdami. Kiti vėl atsieloję ant savo draugų, užmerkę akis lyg grabe — ir vos vos velka savo tokias sunkias kojas. Veidai, veidai! Vienas už kitą baisesnis, vienas už kitą skaudesnis.

Į tuos veidus nebūtų taip skaudu žiūrėti, jeigu ko-jos nejudėtų, jeigu jie būtų numirėliai! Numirėlis — ko gi iš jo benorėti, jam visa vis tiek pat. Bet kai toks veidas dar eina į darbą!

Nukelta į 7 psl.

